

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajah, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdaje popoldne, večerne izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gl. 6 60
 pol leta 6 „ 60 „ 3 30
 četrt leta 3 „ 40 „ 1 70
 Posamične številke stanejo 10 vin.

Od 23. julija 1903. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11. uri dopoludne.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabrčček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolnane naročnine se ne oziramo.

Oglašit in poslati se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič

Uredništvo
 se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoludne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice. Dopolniti se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le uredništvu.

„PRIMOREC“

izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1 60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici v Jellersitz v Nunski ulici; — v Trzinu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Gor. Tiskarna A. Gabrčček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

„Krojaska zadruga“ — propadla.

IV.

Poziv „Rojaki!“ v obeh tukajšnjih klerikalnih glasilih je tako znamenito skrupulo, da se moram še nekoliko pobaviti z njim.

Klerikalci so se že proslavili v maniji, potiskati svoje grehe politiskim nasprotnikom v čevlje. Po Kranjskem pokajo klerikalni konsumi drug za drugim, ali največkrat kriče, da so naprednjaki krivi tem bankerotom. — Tudi pri naši „Krojaski zadrugi“ so našli „naprednjaka“, ki naj nosi vse grehe, kajci pa nič. „Bivši poslovodja je vsemu kriv!“ tako kričijo po svojih listih, „in on je naprednjak, je celo vsem ostalim uslužbencem vcepljal naprednjaški duh.“

Pred vsem naglašam tu, da bivši poslovodja se ni posebno silil med naprednjake, le sodeloval je pri dveh naših društvih, kar pa je bilo za „Krojasko zadrugo“ najboljša reklama. Rekel sem že, in to trdim ponovno, da je imela „K. z.“ do 80% prometa z naprednjaki. Ako se je torej poslovodja pokazal v napredni družbi, je bila to pač le neobhodna potreba, katero je modro zahtevala korist trgovine. V ostalem ne vemo nič o kakem posebnem „naprednjaštvu“ bivšega poslovodje; vemo le, da prav radi njega je trgovina veliko pridobila, ker je vsem simpatičen in si je pridobil tekom let v Gorici prav dobro ime kot trgovec in družabnik.

Toda načelstvo in nadzorstvo „Krojasko zadrugo“ sta si vtepli v glavo, da mora poslovodja delati čudeže ter opravljati vse posle slavnega načelstva in se bolj proslulega nadzorništa. Poslovodja je bil cela zadruga, a tisti, ki so po pravilih in zakonu odgovorni za vse poslovanje, se niso prav nič pobrigali za to, da bi vsaj nekoliko vršili svojo dolžnost.

„Gorica“ in „Primorski List“ sta tako zatelebana, da tudi ona javno ovajata načelnike in nadzornike, ki niso vršili prevzete dolžnosti, ter so torej osebno odgovorni za vso škodo, ki je nastala iz tega. — Poslovodja ni odgovoren, ako se je nakopilo preveč blaga, ako je bilo dolga pri Centrifugi in v tovarnah 117.000

K, ako ni bilo nikakega kredita več, ako se ni sklical občni zbor, ki bi bil utegnil dovoliti novih kreditov ter bi s tem zadrugo rešil, — ne, odgovorno je načelstvo in nadzorstvo! Obe klerikalni glasili sami potrjujejo, da je bil poslovodja edini človek, ki je v zadrugi delal in odločal, in za to priznanje: lepa hvala! Utegne priti prav takrat, ko se bodo načelniki in nadzorniki morali zagovarjati, zakaj niso vršili svoje dolžnosti! Kavci menijo, da tlačijo „naprednjaka“ poslovodjo, ako nanj zvrtačo vso krivdo, jaz pa pravim, da tlačijo sebe v blato, v katerem morajo utoniti! — Prosim „Gorico“ in „Primorjenca“, naj le nekaj povesta, kako se je delalo v zadrugi, ne da so se zganili načelniki in nadzorniki! Vsaka dolžitev danes proli bivšemu poslovodju je nova obdolžitev načelstva in nadzorstva! Torej le na dan!

Zdaj pa čujmo, česa dolže kavci poslovodjo. Poziv „Rojakom!“ pravi:

„Uspeh njegovega delovanja je bil ta, da „Krojaska zadruga“ je imela lansko jesen preobilo blaga, nič denara, pa dolga 115.000 K.“

Krasno priznanje! Hvala lepa zanj! — Nasproti „nič denarja in dolga 115.000“ je pa bilo — preobilo blaga.

Torej: preobilo blaga! Nič tako hudega, to se lahko pripeti vsaki trgovini! „K. z.“ je delala spocetka naravnost imenitno; naravno, da se je preskrbela za poznejšo sezono z blagom! Toda kupčija je šla rakovo pot namesto naprej, — in blago je zastalo, odtod v zalogah... „preobilo blaga“, ko bi ga bilo treba že plačati. Računi so zapadali, denarja ni bilo, torej čisto navadna trgovska težava! (Zahlungsstockung). — Tu bi bilo moralo načelstvo vedeti, kaj mora storiti. Sklicati je imelo občni zbor, reči bi se bila uredila in — upniki bi bili tako redno in pravilno poslujoči z drugimi radi dovolili daljši rok plačevanja (moratorij). Zaloga „preobila blaga“ bi se polagoma prodala, če treba povprek brez običajnega dobička. ali kaj to dč: zadruga bi se bila lepo rešila.

Namesto takega poskusa, ki bi se bil gotovo posrečil, so vsi vkup zgubili glavo.

Jeden glavnih zadrugarjev me je celo vspodbujal, naj naskočimo „K. z.“ mi naprednjaki kar jo prevzamemo, on sam bo pomagal! Seveda sem ga lepo zahvalil za tako prijetno nalogo!

Poziv pravi dalje, da so gospodje okoli Centrifuge tako potolažili razburjene zadrugarje:

„Zadruga ni pasivna, njeno imetje presega dolgove, le želodec si je pokvarila, preveč blaga ima, pa nič denarja. Zato jej hočemo pomagati in spraviti jo na noge.“

In res so se lotili učeni Centrifugini dohtarji uboge „Krojasko zadrugo“ ali njihove arcnije so... spravile nesrečno bolnico v grobi! Veiljivi mazači so se spravili na pokvarjeni želodec, ki je bil zabasan s „preveč blaga“, in edina njihova modrost je bila ta, da so ji ta želodec olajšali, da notri ni bilo več — preveč, marveč... premalo blaga.

Zalosten konec njihovega mazaštva je torej mutatis mutandis doslovno po „Gorici“ ta-le:

„Uspeh njihovega delovanja je bil ta, da je imela „Krojaska zadruga“ po prestani operaciji Centrifuge... premalo blaga, nič denara, pa dolga 118.000 K.“ (Poleg zgubljenih deležev 30.000 K!)

Tako imenitno so Centrifugarji ozdravili s preobilim blagom zabasan želodec „K. z.“ Želodec so korenito izpraznili, ali dolg je ostal prejsnji oziroma je še večji! Zdaj ni nič več blaga, dolga pa je še 93.000 K! — Ti mazači so torej „K. z.“ salamensko veliko stali, toliko, da bi bilo za njo veliko bolj, ako bi jej bila ostala ona stara bolezen, ko je imela le želodec pokvarjen, ker je bil natlačen z blagom!

Da je bilo v zalogah „K. z.“ preveč blaga, to je konstatoval tudi g. Medved mesca januarija. Cenil ga je na 80.000 K, a po fakturiranih cenah še več. Blizu enako sta ga cenila sodna cenilca; zdi se mi, da sta ga cenila na 88.000 K. Toliko blaga je bilo! — In na tej podlagi so gospodje pisali okoli, da so „eigentlich activ“, ali ker blago še ni denar, so ponudili upnikom poravnavo s 50%. Toda upniki niso tako neumni ljudje, kakor so menili modri finančniki v Centri-

fugi, in oni so dejali: Ako je v zalogah preveč blaga, ako ste „eigentlich activ“, kakor trdite, tedaj Centrifuga mora v izogib lastnega propada — izplačati upnike ter tako rešiti „K. z.“ in — sebe.

Tako se je tudi zgodilo! Centrifuga je izplačala vse upnike, da je zdaj ona edina upnica. Po izjavi v obeh klerikalnih listih samih je imela K. z. v jeseni dolga 117.000 K, toda nasproti temu zabasan želodec s „preveč blaga“. — Pozneje pa, ko je postala Centrifuga edini upnik, so njeni dohtarji želodec izčistili, blago razmetali, a dolg je ostal!

Vprašam: Kam je šel ves oni denar, kateri ste prejeli za blago? Dolga je bilo pozneje več, blaga pa manj, tako malo, da... je čvekanje to, ako kdo trdi, da bi se dobil človek, ki bi ponudil zanj na javni dražbi nad 44.000 K! — Na dan z javnimi računi!

„Poziv“ brani — odbor „K. z.“, čes, da je modro varoval koristi zadrugo. Jaz pravim to: Odbor ni imel pravice, sklepati na svojo pest tako pogubne pogodbe. Časa je bilo dovolj, da bi bil sklical občni zbor! — Vse, kar se je storilo, je nezakonito, toliko bolj, ker mi je znano, da so le posamični člani načelstva zlorabili moč svojih podpisov, ne da so bili v to pravilno pooblašteni vsaj od — odbora.

Niti „odbor“ kot tak ni vedel, kaj se godi, kam drvi „K. z.“ za Centrifugo! — In to je nova slaba stran pravnega razmerja vseh napravljenih pogodb, sklepov in korakov! Jaz jih ne priznavam ter delam osebno odgovorne tiste, ki so jih zagrešili!

A. G—k.

Po papeževi smrti.

Kako volijo novega papeža.

Deseti dan, najpozneje pa 12. dan po papeževi smrti se zbere sv. kolegij (zbor kardinalov) v cerkvi sv. Petra, kjer služi kardinal dekan sv. mašo ter kliče sv. Duha za volitev novega papeža. Takoj po maši gredo kardinali v slovesni procesiji v konklave.

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski pisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravski.

(Dalje.)

»O čem govori ta človek?« vpraša Matija.

»Vi imate jako bister razum, pa še ničesar niste opazili?« odvrne Jagjenka.

»Kaj sem imel opaziti?«

Namesto odgovora se obrne Jagjenka h Glavaču ter ga vpraša:

»Ko bi Anica Setjehovna ostala pri tebi, ali bi potem ostal?«

Na te besede se jej zgrudi Glavač k nogam, da se je kar zaprašilo v sobi.

»Ž njo bi ostal celo v peklu,« zakliče, objemaje njena kolena.

Ko Zbišek začuje ta klic, jame jako začuden gledati mladeniča, ker doslej še ničesar ni vedel niti slutiti. Tudi Matija se je čudil v duhu temu, kako mnogo pomeni ženska v človeških rečeh, in kako se pod njenim vplivom vsaka reč mora bodisi posrečiti ali pa se popolnoma skaziti.

»Hvala Bogu!« je zamomljaj, »da se jaz za nje več ne zmenim.«

Jagjenka pa se znovič obrne h Glavaču ter reče:

»Sedaj moramo še poizvedeti to, ali Anica tudi hoče ostati pri tebi?«

Na to pokliče Setjehovno, in ona pride, morda v slutnji, o čem govore, ker si je z rokami zakrivala oči ter imela glavo pobešeno tako, da je bilo mōči videti le njene jasne lase, ki so se jej lesketali v solnčnih žarkih. Najpoprej je obstala pri drugih, potem priskočila k Jagjenki, se zgrudila pred njo na kolena in skrila glavo v njeni suknjici.

Čeh je pokleknil poleg nje ter zaklical Jagjenki: »Blagoslovite naju, gospodičina!«

Naslednjega dne je napočil čas Zbiškovega odhoda. Sečel je visoko na svojem bojnem konju, in prijatelji so ga obkoljevali. Jagjenka, stoje poleg stremena, je dvigala molče k njemu svoje otožne, plave oči, kakor bi se ga hotela pred ločitvijo še do sitega nagledati. Matija in duhovnik Kaleb, Glavač in Setjehovna so stali na drugi strani.

Spregovorili so med seboj nekoliko onih kratkih besed, ki se navadno ponavljajo pred sk. vesom:

»Ostanite zdravi!«... »Bog te spremljaj!«... »Že je čas!«... »Ej, čas je čas!«... Že poprej se je bil poslovil od vseh in tudi od Jagjenke, pred katero je pokleknil ter jo iskreno zahvaljeval za njeno naklonjenost. Sedaj pa, ko je zrl na njo z visokega, vitežkega sedla, hotel jej je reči še kako prijazno besedo, kajti njene oči so jej klicale razločno: »Vrni se!«, da mu je bilo srce prenapolneno hvaležnosti.

In on, kakor bi hotel odgovoriti na ta njen pogled, je dejal:

»Jagjenka, jaz pridem k tebi kakor k svoji lastni sestri... Saj ti veš... Ne rečem ti ničesar več...«

»Vem. Bog ti povrni!«

»Ne pozabi na strica!«

»Tudi ti nas ne pozabi!...«

»Vrnem se gotovo, ako ne poginem!«

»Bodi zdrav! Ne pogini!«

Že v Plocku mu je rekla, ko jej je dejal, da odrine na vojno, istotako: »Ne pogini!«, toda sedaj so se jej izvile te besede iz globeli njene duše in morda radi tega, da je skrila solze, se je sklonila tako, da se je njena glava dotaknila njegovega kolena.

Služabniki, ki so držali pri vratih pripravljene konje, pa so začeli peti:

»Ne zgubi se prstan, ne zgubi, ne zgubi, ker vran s polja ž njim sem prileti, prileti.«

»Na pot!« zakliče Zbišek.

»Bog te spremljaj!«

Konjska kopita zaropotajo po spuščnem mostu, konji zarazgetajo veselo, in oni odjezdijo.

Jagjenka, Matija, duhovnik, Tolim in Čeh s svojo nevesto ter služabniki, ki so še ostali v Spihovu, vsi so stopili na most ter gledali za odhajajočimi.

Duhovnik Kaleb jih je še dolgo blagoslovljal s križem, dokler niso izginili za visokim jelševjem. Na to reče:

»Pod tem znamenjem se jim ne pripeti nič hudega.«

Matija pa doda:

»Res, to je dobro znamenje, da so konji veselo zarezetali.«

Matija in Jagjenka nista dolgo ostala v Spihovem. V dveh dneh je dognal stari vitez s Čehom vse,

Konklave se imenuje zbor kakor tudi kraj, kjer se vrše volitve novega papeža. Po določbi papeža Gregorija X. na koncilu v Lyonu leta 1274. se mora prirediti konklave samo v eni dvorani, ki ima le ena vrata, ki pa se tudi za kardinali zazidajo. Odkar nima papež več Kvirinala, vrši se konklave redno v dolgem hodniku v Vatikanu. Tu se postavi toliko lesenih celic, kolikor je kardinalov. Celice se prevlečejo s finim suknom. Ker se tudi vsa okna na hodniku visoko zazidajo, so celice precej temne. Nad vsako celico visi grb notri bivajočega kardinala. Celice se lotijo tudi po barvi med seboj. Celice tistih kardinalov, ki jih je izvolil ravnokar umrla papež, so preprežene z visnjevim suknom, ostale celice pa so zelene ali rdeče. (Kolikor je znano, je vse sedanje kardinale, razven Oreglia, izvolil papež Leo XIII., torej bodo vse te celice visnjeve). Vsaka celica meri 30 m². V njej je kardinalova sobica s posteljo, mizo in par stolov; zraven je sobica za kardinalovega tajnika, jedilnica in majhna kapelica.

Ko so se zbrali kardinali v konklavi, gredo v Sikatinsko kapelo, kjer se jim predčitajo bule prejšnjih papežev glede volitve ter prisetejo nanje. Potem smejo iti domov obedovat, a ko se vrnejo, ostanejo v celicah do izvolitve novega papeža. Jedila dobivajo kardinali skozi predalečke v zidu, ki se vrte, kakor tabernakel. Jedila pa se poprej nalast za to nastavljeni prelat natanko preišče, da ne pride od zunaj kako skrito pismo. Sicer pa tudi vojaki strážijo vhod v konklave.

Drugi dan se vrši maša s klicanjem sv. Duha in vsi kardinali gredo k obhajilu. V isti kapeli sta tudi vsak dan dva „volilna shoda“, ob 6. uri zjutraj in ob dveh popoldan. Ceremonijar gre vselej po hodniku zvoneti in kliče: „Ad capellam Domini!“ Kardinali zasedejo odločene jim sedeže, ki so kakor vsa tla v kapeli zeleno pregrnjena. Sredi kapele stoji dolga miza z volilnimi listki in dvema kelihama. Izvolijo se trije skrutinatorji in trije revizorji. Voli se jih na ta način, da potegne vsak kardinal krogljico, na kateri je zapisano ime enega kardinala.

Potem pristopi najstarejši kardinal k mizi, vzame volilni list, zapiše nanj ime kardinala, katerega voli, list vzije ter ga zapečati. Nato prime list med dva prsta ter ga visoko držeč nese k altarju. Tu poklekne na spodnjo stopnico, opravi tiho molitev ter glasno priseže, da je volil po svoji vesti tistega, ki ga smatra za najvrednejšega naslednika na Petrovi stolici. Končno nese listek k altarju, ga dene v skledico, iz te pa v kelih. Enako store vsi ostali kardinali. Ako se nista na nobenega kardinala zedinili dve tretjini glasov, se listki zažgejo v pripravljeni žrvjavi, od katere vodi cev na prosto. Ta dim, ki se povekša s senom, je zunaj čaka-jočim vselej znamenje, da se kardinali še niso zedinili. Prihodnja volitev se potem vrši sele drugi dan.

Ako se končno zedinite dve tretjini, izkliče kardinal pri mizi glasno ime novoizvoljenega. Kardinali, ki sede zraven izvoljenega pri mizi, se nsglo odmaknejo od njega, da spoštljivo pokažejo, da v zanaprej niso več njemu enaki. Najmlajši kardinal začne zvoniti, da pokliče ceremonijarja in tajnike v kapelo.

Trije v to določeni kardinali se približajo izvoljenemu ter ga vprašajo: „Ali sprejmeš zakonito izvolitev poveljarja katoliške cerkve?“ Izvoljeni pade na kolena ter moli par minut za — pomoč sv. Duha. Ko vstane, pove, ali prevzame ali ne ter v prvem slučaju tudi naznani ime, ki ga želi nositi kot papež.

Ko se vsi volilni spisi odpisejo, peljejo kardinali novoizvoljenega k altarju, kjer opravi kratko molitev. Potem ga v zakristiji oblečejo v papežev ornat. Tako oblečen se vrne v kapelo, kjer sprejme sedeč na stolu pred altarjem prvo poklonitev kardinalov, ki obstoji v poljubu in objemu. Nato izroči komornik papežu „ribičev prstan“, ki ga ta odda ceremonijarju, da se vdolbe vanj papeževo ime. Nato se razglašajo javno papeževa izvolitev. Prvi kardinal-dijakon gre s papeževim križem v roki na balkon nad vhodom ter zakliče glasno: „Naznanjam Vam veliko veselje; papeža imamo v osebi eminence prečastitega gospoda N. N., ki si je pridjal ime N.“ Takoj zagrme topovi, vsi zvonovi zvonijo in švicarska garda strelja.

Pri drugi poklonitvi (adoratio) poljubljajo kardinali papežu roke in noge. Potem nesejo nobelgardisti papeža na krasnem stolu v cerkev sv. Petra, kjer mu kardinali zopet poljubljajo nogo. Papež podeli končno stoji pred altarjem ljudstvu papežev blagoslov ter se odpelje v novo palačo.

Končno se pripomnimo, da je po prvotnih cerkvenih določbah lahko za papeža izvoljen vsak od rasli katolik moškega spola, vendar je že od leta 1378. vedno voljen kardinal, a od časa Hadrijana VI. (1522—1523) je bil vsak kardinal Italijan.

Kronanje papeža.

Na dan kronanja, ki se vrši navadno kako nedeljo ali v praznik, nese dvanajst komornih slug papeža v slovesni procesiji na krasni nosilki čez konstantinske stopnice v cerkev sv. Petra. Nosilci so oblečeni v rdeče damast ali pa v zamet. Pred cerkvenimi vrati je napravljen prestol pod baldahinom, kamor gre papež. Tu mu čestita eden kardinalov latinsko. Nato se pripuste vsi navzoči duhovniki k papežu, da mu poljubijo nogo. Potem prenese papeža v cerkev. Pri altarju pred izpostavljenim Najsvetejšim poklekne papež na baržunasto blazino ter moli. Sprevod se nato pomiče v klementinsko kapelo. Tukaj papež zopet moli, potem pa gre na prestol ter sprejema takozvano obedijenco. Ta ceremonija obstoji v tem, da mu kardinali stoji poljubijo roko, nadškofje in škofje

kliče nogo in koleno, a ostali duhovniki kliče samo nogo.

Nato oblečejo papeža v krasno mašno obleko ter se mu nataknje papežev prstan. Ko se nato premiče sprevod h glavnemu altarju, se približa papežu ceremonijar, ki nosi na koncu srebrne palice šop prediva. To predivo seže ob sveči, se prikloni papežu in izgovori: „Sveti oče! Tako mine vsa slava sveta!“ (Ostani torej ponizen v svoji časti!) Ta ceremonija se ponovi še dvakrat. Pri glavnem altarju se obhaja nad vse slovesno maša kronanja. Pri tem se epistola in evangelij dvakrat citata, najprej latinsko potem pa grško. Papež sedi med mašo na visokem prestolu, kamor mu prinesejo hostijo in kelih, da moli nad njima. Papež se obhaja stoji na prestolu in sicer sprejme vodo in vino skozi srebrno cev. Vsi kardinali, nadškofje in škofje istotako stojijo med mašo z infulo v rokah; ostali duhovniki morajo klekati. Potem gre papež k altarju, dokonča mašo ter podeli ljudstvu blagoslov.

Sedaj šele se začne premikati procesija h kronanju. Papeža zopet nesejo med špalirji na balkon nad glavnimi vrati cerkve sv. Petra. Tukaj sede papež na prestol. Pred kronanjem zvoje zbor „Corona aurea super caput eius“. Kardinalni dekan moli ob asistenci nad papežem za srečno vladno. Potem se papežu odvzame infula in se mu posadi na glavo trojni zlata krona (tiara) z besedami: „Sprejmi s tremi kronami okrašeno tiaro, in vedi, da si oče knezov in kraljev, vladar sveta, namestnik našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki naj mu bo čast in slava na veke. — Amen.“ Ko se nato se izvrše razne predpisane molitve, se papež vzdigne ter podeli ljudstvu blagoslov. Nato zagrme topovi, z svira godba in papež se vrata v Vatikan.

V torek je kipar Grilli, vodja vatikanskih muzejev, napravil v kredu odtis obraza in desne roke pokojnega papeža. Kipar naredi potem glavo in roko Leona XIII., kateri se bosta hranili v vatikanskem muzeju. — Balzimiranje trupla je trajalo 5 ur; nato so izpostavili truplo v papeževih predsobah, potem pa prenesli v vatikansko baziliko, kjer je postavljen v kapeli sv. Zakramenta na oder. — Priprave za konklave so v polnem tiru, in sicer delajo 65 stanovanj za kardinala. Tajnikom konklave je imenovan msgr. de Val, predsednik akademije cerkvenih plemičev. To imenovanje je prvi triumf, ki ga je dosegel Rampolla nad kardinalom Oreglio. Oreglia je hotel namreč, da se imenuje tajnikom mons. Falchi. — Žara, v katero so shranili srce papeževo, je ostala do 11½ ure v tajni predkameri ter so jo čuvali nobelgardisti. Potem sta prenesla msr. Mazzolini in Angeli srce v kapelo cerkve sv. Vincencija in Anastazija. Od tam se prenese v cerkev ter shrani v zidu na desni strani altarja. — Truplo papeževo počiva oblečeno

v belo sutano s svilenimi trakovi, v rdečo moceto in 7 rdeče čevlje, v prestolni dvorani pod baldahinom. Na koncu odra stojijo kandelabri. Častno stražo opravljajo nobelgardisti. K ogledovanju trupla se dopuščajo le diplomatski zbor, pooblaščen pri sv. stolici, visoko plemstvo in papeški dvorni dostojanstveniki.

Truplo papeževo leži v kapeli sv. Zakramenta, katera je prirejena tako, da molijo papeževe noge ven iz železne ograje, ki zapira kapelo, tako da jih more ljudstvo poljubljati. Ob odru gori 6 debelih sveč. Bazilika je razsvetljena električno. Truplo je oblečeno v dragoceno duhovniško obleko iz rdeče volne, vezene z zlatom. Noge so obute v rdeče sandale. Na srednji prst so nataknili dragocen prstan s kamni velike vrednosti, na roke so nataknili bele rokavice. V tej obleki tudi pokopljejo papeža... Nepregledna množica hodi papeža kropiti. Že v četrtek v jutro ob 6. do 8. ure je slo skozi cerkev okoli 15.000 oseb.

Pokojnega papeža slikajo ljudi kot prijatelja Slovanov. Njegova okrožnica „Grande munus“ kaže rez prijazno lice Slovanom, in pravi se o njej, da je hotel papež z njo obuditi med Slovani zopet Ciril-Metodijevo cerkev ter jih tako privedi v naročje katoliške cerkve. Toda avstro-ogerski diplomatje so bili močnejši od papeža, to se pravi: Vatikan se je udal željam diplomatov in Slovani ne le da nismo ničesar dosegli na cerkvenem polju, še celo zatirati so nas začeli. Slovanski bogoslužni jezik se je jel iztiravati iz cerkva, prišlo je med nami do Ricmanj, povsodi pa se je razširjala najhujša latinizacija. O kardinalu Rampolli tudi pravijo, da je naklonjen Slovanom, ali mi te naklonjenosti ne čutimo prav nič, marveč smo tako latinizirani, da mora biti v tem pogledu s slovenskim narodom zadovoljen najhujši rimsko-katoliški zagrizenec. V Trstu imamo tujca za škofa, na Kranjskem in na Goriškem pa je zapustil kardinal Missia sledove rimsko-katoliške politike! Nemški cesar je debel prijatelj Vatikanu, da tim lažje zatira svoje katoliške Poljake! Toda cesar niso dosegli pod Levom XIII. Slovani, so dosegli Madjari. Znatno število Madjarov se je združilo v iztočno unijatsko katoliško cerkev — in glej, dobili so magjarsko unijatsko cerkev z madjarskim bogoslužnim jezikom. Sedaj imajo že dve svoji škofiji: v Munkaču in v Unguru. Papež Lev XIII. je pustil Madjarom — kar jim gre po človeški in božji postavi — da smejo moliti Boga v svojem domačem jeziku! In mi, Slovani? Nas morijo z latinskim jezikom.

(Dalje v prilogi.)

kar je bilo potrebno zastran najemščine, na to pa je na čelu dolge vrste vozov, obkoljenih z oboroženimi služabniki in z Jagjenko na strani, odjezdil proti Bogdancu. Duhovnik Kaleb in stari Tolim nista zrla posebno zadovoljno za odhajajočimi, kajti — da povemo resnico — Matija je na dobro oplenil Spihov, toda nihče mu ni smel ugovarjati, ker je prepustil Zbišek vse njegovi volji. Matija bi bil vzle še več, ko bi ga ne bila pridržala Jagjenka, s katero se je sicer pričkal, očitaje jej ženski razum, kateri pa je bil poslušen v vsem.

Danuškine krste pa vendar-le niso odpeljali s seboj. Spihov ni bil prodan, radi tega je Zbišek sklenil, naj ona ostane pri svojih prednikih. Pač pa so odpeljali mnogo denarja in drugega blaga, zaplenjenega največ — v raznih bitkah v Nemčiji, kjer se je boril Jurand z Nemci. Matija je zadovoljno ogledoval naložene vozove, pokrite s kožami, ter se radoval v duhu pri pomisleku, kako sedaj dvigne in uredi vse v Bogdancu. Vsekako pa mu je to veselje kalila nekoliko bojazen, da utegne morda Zbišek umreti, toda ker je poznal njegovo bojno izurjenost, ni izgubljal nadeje, da se mladenič srečno vrne, in je že s slastjo mislil na ta trenutek.

„Mogoče, da je Bog hotel tako,“ je dejal, „da Zbišek dobi najpoprej Spihov, potem Močidol in to, kar je po opatu ostalo. Samo da se srečno vrne, pa mu postavim gradič v Bogdancu in potem bomo videli.“

Tu se spomni, da ga Čtan iz Rogove in Volk iz Brezove ne bosta posebno vesela, in da se bo morda moral z njima bojevati, toda ni se bal tega, kakor se tudi stari konj ne boji, kadar je treba iti v bitko. Zdravje se mu je vrnilo, čutil je v udih nekdanjo moč in vedel je, da si bo znal pomagati s tema pretepal-

cema, ki sta bila res grozna, ki pa nista imela nikakih vitežkih vrlin. On je res pred nedavnim govoril Zbišku o njima še drugače, toda samo radi tega, da ga nakloni do vrnitve.

„Ej, jaz sem ščuka, ona pa sta piškurja,“ si je mislil. „Naj mi rajše ne hodita blizu glave.“

Namesto tega pa ga je vznemirilo nekaj drugega. Bog ve, kedaj se vrne Zbišek, in pri tem ljubi Jagjenko le kot sestro. Mogoče, da ga tudi Jagjenka ljubi le kot brata in da niti ne bo čakala njegove vrnitve?

Zato se je sklonil k njej in rekel:

Čuj, Jagjenka, nočem govoriti niti o Čtanu, niti o Volku, ker to sta preprosta človeka, ki nista primerna za-te. Ti si sedaj dvorska gospodična. Toda leta so že tukaj, da začneš misliti na možiteve. Saj je že pokojni Zih govoril, da čutiš v sebi božjo voljo, toda temu je že nekoliko let. Pravijo, da deklica, ko začuti na svoji glavi venec, se takoj ozira po nekim, ki ga jej sname. Razume se, da to ne bo niti Čtan, niti Volk. Ali kaj misliš ti?

„Čemu me vprašujete to?“

„Ali se ne omožiš s komur si bodi?“

„Jaz?... Jaz hočem postati redovnica.“

„Ne govori budalosti! Kaj pa, ako se vrne Zbišek?“

Toda ona potrese glavo.

„Jaz bom redovnica.“

„Ali ako bi se on vá-te zaljubil in te lepo prosil?“

Na to obrne deklica stran svoje rdeče lice, toda veter, ki je pihal s polja, je donesl Matijcu njen tih odgovor:

„Potem bi ne postala redovnica.“

XVIII.

Nekaj časa so se mudili v Plocku, da uredijo zadeve gledé dedščine po opatu, in potem, ko so dobili

v roke potrebne listine, so odrinili dalje, ne da bi počivali dosti na poti, ki je bila kaj ugodna in varna, kajti vročina je posušila močvirje in pomanjšala reke, pot pa jih je peljala po krajini, v kateri so prebivali njim sorodni in jako gostoljubni ljudje. Iz Jeradza pa je poslal previdni Matija glasnika naprej v Zgorelice, da ondi naznani njegov in Jagjenkin prihod. Janko, Jagjenkin brat, jim je priteknel naproti ter jih pospremil na čelu svojih oboroženih služabnikov domu.

Pri tem srečanju je bilo mnogo radosti, iskrenih pozdravov in veselih vzklikov. Janko je bil povsem poseben Jagjenki kakor kaplja kapljici, vsekako pa jo je že prerastel. Bil je krepak mladenič, vesel in šaljiv, kakor pokojni Zih, po katerem je podedoval nagnjenje do petja, in živahen je bil kakor iskra. Smatral se je že za odrastlega moža ter je kot pravi poveljnik načeloval svojim služabnikom, ki so izvršili urno vsako njegovo zapoved, bojé se očividno njegove strogosti.

Matija in Jagjenka sta se temu jako čudila, on pa je občudoval z veliko zadovoljnostjo nenavadno lepoto svoje sestre, katere že dolgo ni videl. — Rekel je, da se je že napravljaj na pot k njej, in da je le malo manjkalo, da ga niso našli doma, ker čas je že, da si nekoliko ogleda svet, se seznanj z ljudmi, privadi vitežkih običajev in dobi priložnost, poskusiti so s kakim popotnim vitezom v dvoboju.

„Spoznati svet in običaje,“ odvrne na to Matija, „je kaj dobro, ker to te nauči, kako se imaš v vsakem slučaju obnašati, in kaj imaš reči po svoji prirojeni pameti. Kar pa se tiče vitežkih dvobojev, je bolje, da ti povem to jaz nego nekateri tuji vitez, da si za nje še premlad. Tujec bi se ti smejal na to željo na vse grlo.“

„Vendar po tem smehu bi se razjokal,“ odvrne Janko, „ako ne on, pa njegova žena in njegovi otroci.“

Koliko bo še papežov?

Za sedanjim papežem Levom XIII. jih omenja sv. Malahija še deset. Znamenja imajo sledeča:

1. Ignis ardens. Goreč ogenj.
2. Religio depopulata. Vera pokončana.
3. Fides intrepida. Nevstrašena vera.
4. Pastor angelicus. Angeljski pastir.
5. Pastor et nauta. Parstir in mornar.
6. Flos forum. Cvetlica vseh cvetic.
6. De medietate lunae. Izmed polmesca.
8. De labore solis. O mrknjenji solca.
9. Gloria olivae. Čast oljke.
10. „In persecutione extrema sanctae romanae ecclesiae sedebit Petrus Romanus, qui pascet oves in multis tribulationibus. Quibus transactis civitas septicolis diruetur et iudex tremendus iudicabit populum suum. — V poslednjem preganjanju svete rimske cerkve bo vlada Peter Rimski, ki bo pasel ovčice v velikih travah. Ko bodo te prestane, razdejano bo mesto na sedmerih gričih (Rim), in strašni sodnik bo sodil svoje ljudstvo“. Te besede se tako razlagajo, da se bo tedaj papež imenoval Peter II. in da bo tedaj konec sveta?!

DOPISI.

Iz kočjanske županije. — (Nadaljevanje.) — Kozanski bau-bau pravi, da se je pod zdajšnjim županom več koristnega naredilo nego pod vsemi njegovimi predniki, kar se jih spominjajo najstarejši možaki. Mi se sicer nečemo na palice bilših županov naslanjati, katere so, po mnenju župana, z nazadnjaško kovino okovane, s katerimi pa si dopisnik pri vsakem odstavku pomaga iz luže. Konstatovati resnici na ljubo moramo le dejstvo, da pod bilšimi župani z ozirom na materialne razmere se je veliko več koristnega v občini doseglo nego zadnja desetletja, ko se župan prav imenitno zna zavarovati s potrebnim in nepotrebnim pri vsakoletnih obč. prevdarih. Toda to, kar imamo v srcu, mora v pero: da pričakovali smo za gotovo od sedanjega župana, da, če ne več, vsaj tako unet bo za obč. blagor, kakor za županski stol — pa varali smo se! Polzeva hiša je stara — naša obč. uprava isto tako!

Za predlagamo g. dop. v prevdarek: ali mu je mogoče iz polza Kolumba narediti. Pričakujemo, da nam brbljavi dopisnik popiše vsaj v glavnih potezah to, kar zdaj nam ni znano, namreč županov napredek, katerega bomo znali o priliki oceniti.

Dalje citamo neki slavospev o obč. redu in sicer, da je isti sedaj na pravem mestu, kjer ga prej bilo ni; mi mislimo prav nasprotno: da obč. red je izginil od taw, kjer ga je še kaj bilo. Iz odseva dop. idej je razvidno, da dopisnik nima nikakoršnega pojma o poštem obč. redu, ali pa, da dop. niti od daleč naše županije ne po legi ne po razmerah ne pozna. Slišali smo pa le, da župan je dober policist, in to baje radi po-

speševanja, da se pleše, ne da bi se plačevalo navadno pristojbino v obč. blagajno; v svrhu odskodnin neplačanih pristojbin se zapira mladino nekemu na korist v stari farovž v Kozani. Mi nismo zagovorniki plesov, priznavamo pa, da mladini se nikakor ne da vse vzeti, toda plesi naj bi se omejili pravičnim in poštemim potom, ne pa hinavskim. Vi kričate, ni zadosti križ samo na hrbtu, ampak v srcu, da ga v slednjem ni, svedoči nam sledeče dejstvo. V neki starasinstveni seji se je razpravljalo — tako nam je pravila oseba, ki je bila na pozorišču — med drugim tudi glede javnih plesov. Večina starasini je bila za to, naj bi se omejeno dovolilo v navadnih krajih javne pleše. Župan baje videl, da je med prisotnimi svetovalci tudi duhoven, se dvigne s svojega sedeža ter reče: „jaz predlagam takso 50 gld. za vsako izdano dovoljenje za javni ples; če je le eden odbornik proti mojemu predlogu, odstopim od županstva“. Starasini, smeje se lisjakovim besedam ter s ploskom na roke so rekali: kadar hočete, magari jutre! In tako je župan pozabil odstopiti, starasini pa županovemu predlogu pritrđiti. Vse po starem! Po presledku dotične seje je žup. rekel nekemu svetovalcu: „Zakaj se ni nikdo imed Vas potegnil za pleše; jaz nimam nič proti temu, da se pleše, le radi duhovščine moram tem (plesom) nasproten biti“. Ta izralska opozicija je pač lepa v formalnosti! Možaki jednakega značaja so pač stebri, na katere „Gorica“ zida v naši županiji krasno palačo. Pa bati se je, da ta steberec frkne izpod nadebudne palače, kadar mu bo tako kazalo, kakor slikavka izpred kose.

Glede volilne kombinacije smo že v „Soci“ obrazložili, kako da so iste na sleparski podlagi kontale; zato poklicani figovi dopisnik, če bo vse žive dni po „Goričinih“ predalnih s svojo lažnivo trobento trobil, ne spodbije niti jednega dejstva. S svojo projektirano kačjo železnico, na kateri vozi „Goričine“ citatelje, se kaže pravega mojstra, kakor tudi kaže v bengalični luči neotesanost svoje tranke sploh, ki bi rada celo to obširno županijo s svojo kačjo železnico ovila. Da bi na sieharni postaji te železnice ostajali, se nam zdi škoda dragega časa, zato hočemo nadaljevati kolikor mogoče hitro. „Sicer sta se dva možaka nedavno prala v „Gorici“. Odnosno na te dopisnikove besede naj velja to-le: Zadevna dva možaka se nista prala v „Gorici“ morda zato, da bi bila kaj omazana, da si sta bila poleg omazanega volilnega stroja v Kozani; hotela sta le z dotično izjavo, ne da bi bila „Gorica“ naprosena isto odbjavi, povedati „Gorici“ na njeno tedanjo notico glede obč. vol. v Kozani, da poročila po žici iz Kozane srkana ne slonijo na istinitosti, kar pa so potem slastno v javnost zbobnali, češ, vidite, kako se voditeljstvo nar. napred. stran. umešava v občinske volitve na deželi, čeprav isto ni bilo v najmanjši dotiki pri tuzadevnih obč. volitvah.

Eeden izmed teh dveh, kateremu „Gorica“ očita, da nima pojmane o „kleri“ ne o liberalizmu, pripada k pri prvim tukajšnim stebrom naših klerikalcev in bil je med prvimi voščaki pri deželnozborskih volitvah, „Gorica“ pa daja namesto plačila zdaj temu možu po K. dop. klofute. Tako je!

Nehvaležnost je plačilo sveta! Drugi mož pa ni dolžan županu računa glede svojega prepričanja.

Koliko kvintalov pojma ima župan v očitnem oziru na prodaj, je pokazal najlepši pri deželnozborskih vol. velikega posestva nasproti kandidatu g. Klančiču, katerega ni hotel iz zgolj svoje zasebne mržnje ne pri splošni niti pri ožji volitvi voliti. V zadnjem skrajnem slučaju z ozirom na disciplino stranke in značaj možaka odpasti bi moralo tudi najhuje zasebno sovraštvo; pa v istem trenutku ni bilo časa, misliti na pojme, pač pa, kako so se stolice nepotrebno ogrevale v cest. odboru.

Dopisnik pravi, da župan je vprašal v mesecu avgustu m. l. starasinstvo glede prenešenja volitve na poznejši čas (do tedaj, kakor smo že v „Soci“ povedali, bi se bila že volitev lahko izvršila). Nepoznana nam je postava, glasom katere bi bilo starasinstvo merodajno, volitve zategovati. Faktična je v tem pogledu le edino postavna določba (§ 20 o. r.), ki pravi, da se starasine in nastopiki kakor tudi udje županstva volijo na tri leta, ne pa na pet. V slučaju, da se je župan čutil preobloženega z zasebnim opravkom (!), bi pri taki okoliščini z ozirom na predpriprave za volitev in ustrezajoč postavnim predpisom ter želji volilcev pohiteli moral par mesecev prej. Mi smo stvari gotovi, da nobeno poljsko delo ni dalo povod zavlečevanju volitev, niti da so bile katerekoli uradne zapreke tu vmes, marveč čakati je bilo treba godnega časa, da žup. takozvane „volilne črešnje“ do dobrega ozorijo. Pa žali Bog je bila ploha velika, vsled česar so toliko zaželjeno črešnje razpokale, zato odpade v tem oziru vsako dop. javkanje gle le romanja od Poncija do Pilata. (Dalje pride.)

Sv. Trojica v Slov. gor. — Zelo nas je iznenadila opomba v „Soci“ od 15. l. m. dotikajoča se vrnitve „Knjižnice za mladino“ od sedanjega provizoričnega šolskega vodstva pri Sv. Benediktu v Slov. gor.

Kar se stilizacije dotiče, se ne čudimo temu; kajti človek, kateri nima ne enega časopisa, ne more tudi z napredkom po vrsti korakati; čudimo se pa aroganci, s katero zamore ta duševna reva knjige vrnoti. V rokah imamo pismeno zahvalo od prejšnjega šolskega vodstva, v katerej odobruje sklep „Svetotrojiškega Posojilnega društva“ vsako leto neko vsoto za nakup učnih priomočkov solam pri Sv. Antonu, Sv. Benediktu in Sv. Trojici darovati.

Benedičarjem pa iz srca želimo, da bi bili kmalu tega interregnuma rešeni.

Domace in razne novice.

Ferijalno akademično društvo „Adrija“ priredi v prvi polovici meseca avgusta velik ljudski shod v Gorici v prilog slov. ljudski šoli in slov. gimnaziji v Gorici ter slov. univerzi.

Koncert v Hotel Südbahu. — Drevo ob 8. uri bo zopet vojaški koncert v parku tega prvega našega hotela. — Vabimo naše razumnike, da se udeleži v obilem številu in tako dokaže, da zna ceniti to neprecenljivo pridobitev. S temi koncerti močno raste naš ugled v očeh tujih gostov, katerih prihaja prav obilo. — Pomagajmo vsi v takem drobnem ali znamenitem delu!

Koncert v soboto v prelepem parku Hotela Südbahn se je sijajno sponesel. Kolikor je bilo prostora pripravljene, vse je bilo zasedeno z najodličnejšim občinstvom našega mesta vseh narodnosti. Častniški zbor je bil zastopan v obilem številu (nad 70), med njimi jeden general in več štabnih častnikov, ki so bili slučajno v Gorici. — Vojaška godba je svirala pod vodstvom svojega kapelnika gosp. pl. Benzur. V sosednjem vrtu Ginnastica je svirala mestna godba; godbi sta se menjali. — Drevo bo zopet koncert. Opozarjamo rojake nanj. Pokazimo, da znamo ceniti to, kar je naše!

Zrelostni izpiti na učiteljsko v Koprnu. — Napravili so zrelostne izpite: Brce Anton, Čok Hrabr., Firm Štefan, Kenda Ferdo, Kunc Ivan, Likar Lad., Legiša Henrik, Mervič Ant. (z odliko), Peršič Adolf, Venturini Fr., Zajc Josip. Dvema je dovoljena preskušnja iz jednega predmeta v jeseni.

Poroka. — Danes se je poročil gosp. Josip Pečenko, veleposestnik, iz znane rodbine Pečenkove iz Pekla pri Rihemburgu, z gospico Heleno Pečenkovo iz Gorice. Bilo srečno!

Imenovanje. — C. kr. postar I. razreda g. Alojzij Schrey na Jesenicah je imenovan c. kr. višjim postarjem.

Bohinjska železnica. — V zadnji številki smo omenjali pritožbo, katere so nam dole iz delavskih krogov glede najemanja in plačevanja delavcev od strani tvrde Sard-Lenassi, ki imajo izvršiti dela od Kanala do Gorice. Tvrda nam je poslala na to jednega svojih uradnikov, ki nam je razložil, da imajo v službi pri delu pod Kostanjevco 57 delavcev, med temi 14 preddelavcev iz Italije, v Solkanu pa imajo uslužbenih 36 delavcev, in med temi je le jeden iz kraljestva. Zatrđilo se nam je, da se gleda na domače delavce, da pa preddelavcev tu ni dobiti, zato da jih morajo najemati od drugod.

Beležili smo pritožbo od strani delavcev, in tu beležimo pojasnila, dana nam od strani tvrde. Ponavljamo pa željo, da se ozira v sestransko v prvi vrsti na domacine pri delu boh. železnice!

Na to pogleda tako ponosno pred se, kakor bi hotel reči vsem potujočim vitezom na svetu: „Prilavite se na smrt!“ Toda stari Matija zaobrne razgovor ter ga vpraša:

„Ali ste Čtan in Volk pustila vas na miru? Ona dva sta oba rada videla Jagjenko.“

„Ej, Volka so ubili v Šleziji. Hotel je tam vzeti nemški grad in ga je tudi vzela, ker pa so zavalili nanj kladc z obzidja, je čez dva dni umrl.“

„To je škoda! Tudi njegov oče je hodil tjakaj na Nemce, ki ondi tlačijo naš narod, ter jih poštemo opleni. Najhujeje je jemanje gradov, ker pri tem ne pomaga niti orožje niti viteška hrabrost. Ako Bog dá, pa knez Vitold ne bo jemal gradov, marveč na odprtem polju bo mlatil Križarje... In Čtan? Kaj se čuje o njem?“

Janko se nasmeje.

„Čtan se je oženil. Vzel je za ženo kmečko hčer z Visokega Brega, znano krasotico. Toda ona ni samo lepa, marveč je tudi krepostna ženska. Čtanu se skoro vsakdo rad izogne, toda ona ga bije po ustih in ga vodi za nos, kakor medveda na verigi.“

Stari vitez se na to razveseli.

„Vidiš jo! Vse ženske so enake; Jagjenka, tudi ti bodeš taka! Hvala Bogu, da s tema pretepačema niste imeli preveč opravka, kajti odkritosrečno rečeno, kar čudim se, da nista razlila svoje jeze nad Bogdancem.“

„Čtan je to hotel, toda Volk, ki je bil pametnejši, mu ni dovolil. Volk je prišel k nam v Zgorice ter vprašal, kaj se je zgodilo z Jagjenko. Rekel sem mu, da je odšla po dedščino za opatom. On pa mi je dejal: „O tem mi vitez Matija ni ničesar omenil.“ — „Ali je morda Jagjenka tvoja, da bi se ti moral spovedovati?“ sem mu rekel. Ali on, pomislivši

nekoliko, je dejal: „Resnica je, da ona ni moja!“ Ker je pa bil bistre pameti, je takoj sprevidel, da nas in vas pridobi za se, ako bo branil Bogdancem pred Čtanom. In stepla sta se, poštemo naklestila drug drugoga, na to pa sta pila na smrt kakor zmerom.“

„Bog, usmili se Volkove duše!“ reče Matija.

Na to se globoko oddahne, zadovoljen, da v Bogdancu ne dobi druge škode nego ono, ki jo je povzročila njegova dolga odsotnost.

In res je ni našel; nasprotno so se mu pomnožile črede; iz povsem malih žrebet so vzrasli že dveletni konji, od katerih so bili zlasti nekateri nenavadno veliki in močni.

Škoda je imel samo v tem, da mu je nekoliko ljudij zbežalo, toda teh ni bilo mnogo, kajti zbežati so mogli samo v Šlezijo, tam pa so nemški ali ponemčeni vitezi ravnali z njimi mnogo huje nego poljsko plemstvo. Staro veliko poslopje se je že močno nagnilo ter pretilo zrušiti se. Strop je popokal, stene so se skrivile, tramovi, ki so bili že več sto let stari, so začeli trhnjeti. V vse sobane, v katerih so nekdanj stanovali sloveči bogdanski Gradovci, se je ob deževnem vremenu stekala voda. Strop in streha sta bila razdrta ter semtertje pokrita s svežim mahom.

„Ko bi se vse popravilo, bi utegnili nekaj časa še držati, ker se je še le pred medavnim jelo podirati,“ je rekel Matija staremu oskrbniku Kondratu, ki je za časa njegove odsotnosti tukaj gospodaril.

Ali čez trenutek je dodal:

„Jaz bi še tukaj prebil do smrti, toda Zbišku je treba postaviti graščino.“

„O, za Boga, graščino!“

„Nu, čemu ne?“

To je bila najpriljubljenjša starčeva misel: postaviti graščino Zbišku in njegovim potomcem. Vedel

je, da plemiča, ki ne čepi v navadnem dvoru, marveč za nasipom in ograjo, v kateri stražnik opazuje okolico ter takoj naznani, kaj se godi v njej, smatrajo sosedje za nekaj več in da tak lože doseže kako dobro službo. Za se si Matija dosti ni pozelel, toda zastran Zbiška in njegovih potomcev ni hotel, da ostane pri starem, in to tem bolj, ker jim je sedaj tako naraslo imetje.

„Samo, ko bi še vzel Jagjenko, si je mislil, in si z njo vred pridobil Močidol ter opatovo zapuščino, pa bi nam nihče ne bil enak v okolici — kar Bog dá!“

Vendar vse to je bilo odvisno od tega, ali se tudi Zbišek vrne, kar pa je bilo jako negotovo in odvisno od milosti božje. Radi tega je dejal Matija sam sebi, da mora biti sedaj z Bogom v najboljšem prijateljstvu, ter ga z ničemur ne žaliti. Radi tega je tudi cerkvi v Krešnji daroval medu in voska; kož in zverin, a nekoga večera, ko je došel v Zgorice, je rekel Jagjenki:

„Jutri odrinem v Krakov, na grob naše svete kraljice Jadvige.“

Ona vstane prestrašena s klopi ter ga vpraša:

„Ali ste dobili kako slabo novico?“

„Nisem dobil nikakih novic, ker jih še nisem mogel dobiti. Ti se še spominjaš, da sem takrat, ko sem bil bolan, in si šla ti z Zbiškom po bobrovo mast, napravil oblubo, da hočem potovati na ta grob, ako mi Bog vrne zdravje. Vsi so me za to takrat pohvalili. In res. Gospod Bog ima dovolj svetnikov, toda marsikateri ni vreden toliko nego naša kraljica, katera mi ne odbije prošnje, ko jo poprosim za Zbiška.“

„To je živa resnica!“ reče Jagjenka. „Toda vi ste se še le pred nedavnim vrnili z dolgega pota.“

„Kaj za to! Rajše vse nakrat opravim, potem pa hočem mirno doma sedeti, dokler se Zbišek ne

Promotšen je iz Gorice v Koper vsi finančni svetnik T. Premuda kot vodja tamkajšnjega fin. nadzorstvenega urada.

V osmi plačilni razred so uvrščeni po odrebi ministerstva za nauk in bogočastje profesorji Odilo Schaffenhauer in Albert Sabic v Kopru ter Fr. Castelliz na ženskem učiteljskem v Gorici.

Kdo bo imenovan ravnatelj na gimnaziju v Gorici? — Do začetka prih. šolskega leta mora biti imenovan nov ravnatelj na tukajšnjem gimnaziju. Kdo bo ta? Bržčas se ne misli, kakor po navadi, na nikoga izmed profesorjev, ki službujejo na tem zavodu, marveč se imenuje zopet koga od drugod. Ali ga poiščejo gori na severu takega za omenjeno službo sposobnega moža ali pa ga dobijo kje bližje? Kdo to ve? Nihče se, ali nekaj smo vendar že čuli. Med kandidati za ravnateljsko mesto na goriskem gimnaziju sta se imenovala tudi dva ljubljanska profesorja, in sicer realni profesor Binder in gimn. prof. dr. Gratzy. Oba sta Nemci. Binder je znan nemški zagrizenec in heilovec, zato bi pomenilo njegovo imenovanje za Gorico podkrepljenje tukajšnje nemške kolonije, drugi, dr. Gratzy, pa sicer ni krišak, kakor Binder, ali Nemeč, poleg tega pa se je v zadnjem času tudi nekaj poklerikalil, kakor čujemo. Gratzy se je naučil tudi za silo slovenski in v spodnjih razredih na gimnaziju tudi podučuje ali je vsaj podučeval zemljepis in zgodovino v slovenskem jeziku. Z njim bi se podkrepilo nemstvo in klerikalstvo v Gorici.

Nam ne more biti vsejedno, kdo da pride za ravnatelja na tukajšnji gimnazij, zato že kar naprej odklanjamo take može, kakoršna sta Binder in Gratzy, ter zahtevamo za ravnatelja profesorja, ki pozna našo deželo ter njene posebne razmere in ki je vešč deželnih jezikov. Le tak bi bil sposoben za to mesto — ako bi vladale sploh normalne razmere na goriskem gimnaziju! Lahko ostanejo v tem vprašanju bržčas precej indiferentni. Malo sicer pogodrnjajo v javnosti, ali kadar uobje zagotovilo, da pojde vse na starem ter da se bo laskim učencem gledalo še nadalje ne le skozi prste, marveč skozi roke, pa umolknejo in čez čas ga začnejo celo hvaliti; taka je navada njihova!

Trgovski dom. — V sredo so že začeli kopati temelje bodočemu prekrasnemu Trgovskemu domu* poleg ljudskega vrta. — V torek je bil tu arhitekt g. dr. Maks Fabiani, ki je spremenil načrt v prilicju v toliko, da dobimo prekrasne prostore za trgovine po velikomestnem vzorcu. — Toba najlepše, kar Gorica premore. Prostore so že naprej dobro oddani. — Trgovsko-obrtna zadruga dobi lepe prostore v I. nadstropju. — Oddati bo 6 elegantnih stanovanj, prirejenih po najmoderniših zahtevah.

Kratko pojasnilo. — Zadnje sem dejal, da sem prepustil „Krojaski zadrugi“ jedno sobo, v kateri so delali inventuro,

menili in cenili, ne da bi me bili vsaj zahvalili... Na to je odgovoril „Prim. List“ (kar seveda ponovi tudi „Gorica“), da pripada ista soba pisarni dr. Tume, kateremu so pa poslali pisano zahvalo.

Na to kratek odgovor.

Stanovanje, v katerem je pisarna dr. Tume, je moje; dr. T. je moj podnajemnik. Med nama je bilo določeno, da bo jedna soba za pisarno izvrševalnega odbora ali „Trgovsko-obrtnega društva“. To se je tudi zgodilo. S to pisarno pa sem disponoval jaz. — Zato je poslal dr. Tuma k meni zastopnika „K. z.“ s pristavkom, da on nima nič proti temu, ako hočem dovoliti sobo „Krojaski zadrugi“. Jaz sem privolil, ukazal sobo izprazniti ter izročiti ključ „K. z.“ — Na to ni bilo nikoga več k meni. Da so poslali zahvalo dr. Tumi, mi ni bilo znano. — V koliko ta zavrnitev spreminja moje prvotno trditev, prepuščam sodbo čitateljem.

A. Gabršček.

Tombola v Nabrežini. Slovensko gledališko predstavo. — Drevi priredijo v Nabrežini slovenski igralci iz Ljubljane predstavo na vrtu S. Caharije. Druga predstava pa bo jutri pop. takoj po tomboli. Pri igri bo sviral domači orkester, pri tomboli pa nabrežinska godba. Gledališka predstava privabi gotovo še več občinstva, kar ga privabi že tako tombola, na katero ponovno opozarjamo, ker tu gre za našo sveto narodno stvar, za slovenski otroški vrtec v Nabrežini, da se v njem obvarujejo potujčevanja otroci, po katerih steza „Lega“ svoje grabeljive roke.

„Narodni sklad“ je imel v ponedeljek odborovo sejo, v kateri je med drugim razdelil več podpor v narodne svrhe. Vaznemu društvu je dal 1600 K, da je poravnalo vse svoje stare obveznosti, — 360 K podpore visokosolcem za izpite zavezno, da smatrajo to za častni dolg, kateri povrnejo v poznejšem življenju, — slovenskemu dijaškemu podporneinu društvu v Pragi 200 K, na Dunaju 150 K, v Gradec 50 za jedilne znamke, — slovenskim šolam gradiščanskega okraja in v Ločniku 450 K v blagu. — Manjše podpore so se delile med letom.

Društvo ima zdaj še blizu 3000 K imetja. Ker „Narodni sklad“ prevzame del troškov v „Trgovskem domu“... za olepšanje in opravo gledališke dvorane, ki bo velika in krasna, bo potreboval še mnogo denarja. — Ob tej priliki se obrne do rodoljubov za — podporo.

Po raznih mestih so zidali „Narodne dome“, za katere se je mnogo nabiralo. V Gorici dobimo prekrasen „Trgovski dom“, ki bo morda še v večji meri vršil nalogo „Narodnih domov“, pa nismo apelovali na pomoč slovenskih rojakov. Le za dostojno opravo gledališke dvorane, ki bo imela prostore, moderno napravljen oder in galerije, se obrnemo s prošnjo do rodoljubnih src za podporo. — Več homo še govorili.

Konsumt pokajo! — Kmetijsko društvo v Poljanah nad Skofjokolo je šlo v konkurz.

Pred kratkim so imeli shod, na katerem so morali skleniti konkurz. Kmetov je bilo prišlo na ta občni zbor jako obilo. Kleli so in se rotili, ali vse ne pomaga nič. Društvo je šlo v konkurz, kakor gredo po vrsti vsa taka in slična društva, v katerih gospodarijo duhovniki ob strani nevednih ljudij. Konsum je napravil dolg pri Poljanski hranilnici, za poroke pa so izbrali največje reveže. Omenjeni dolg znaša 24.000 K. Plačati ga bodo morali revčki-kmetje, in posestva pojdejo na boben. Take žrtve zahteva klerikalna organizacija! Postenega trgovca in obrtnika preganja ter uničuje, kmetu obljubljuje dobiček na dobiček z zadrugnistvom, v resnici pa je to „katoliško“ zadrugništvo sama nesreča za našega kmeta. Sama sleparija prifrigancev in politikujočih popov na račun ubogega kmeta! Tako bi radi delali tudi pri nas na Goriskem, ali slabi vzgledi, kolikor jih je že bilo, in pa polomi in kraki na Kranjskem menda izbistrijo našim ljudem oči, da ostanejo daleč proč od takih klerikalnih spektaklij.

Obsojeni konsumarji. — Na zatožni klopi pred okrožno sodnijo v Mariboru so sedeli 22. l. m. trije konsumarji: Artur Klobučar, načelnik, dekan Avgustin Hecl, podnačelnik, in knjigovodja Anton Trobej, obtoženi pregreska po § 89. zadr. zakona, storjena s tem, da so lani meseca septembra falzificirali zapisnik o občnem zboru in bilanco o konsumu v Marenbergu, o katerem smo svoj čas obsirneje poročali. Ker je za lani konsumu pretiila uradna razpustitev zaradi prodajanja blaga neudom, sklenil je odbor, da društvo prostovoljno razpusti in izroči bankerotno trgovino bankerotnemu Klobučarju. Za tako prostovoljno razpustitev pa je po pravih potreba sklepa občnega zbora, katerega so tudi sklicali na dan 17. avgusta 1902. Ta občni zbor pa se nikoli ni vršil, ker ni prišel nobeden zadrugnik. Vzlic temu pa so obtoženci sestavili in podpisali zapisnik, v katerem potrjujejo, da je došlo potrebno stevilo (3/5) zadrugnikov in da je teh (185) zadrugnikov sklenilo razpust zadrug in odstop trgovine Arturju Klobučarju. Ta falzifikat je sestavil dne 9. septembra 1902. revizor Dragotin Seliskar. Dalnje falzifikacije storile so se s tem, da se v računskem sklepu in bilanci med pasiva niso sprejele zaostale obresti posojilnične tirjatve 57.400 K v okroglem znesku 3000 K, dalje da se je v bilanci med pasivi hotelo zamolcati menjično tirjatev nekega J. Vrečko po 10.000 K. Proti temu svindlu se je takrat uprl dr. Pikel in so na to konsumarji ta znesek morali v že izgotovljeno bilanco vriniti, a ga niso vrinili kot menjični dolg, ampak kot dolg na blagu. S tem pa je zmanjkalo na aktivni strani 10.000 K. Da se ta pasivnost prikrrije, sestavi je Seliskar fingirano zadolžnico, s katero sta dekan Hecl in župnik Žmavc potrdila, da sta konsumu dolžna (brez naslova) 10.000 K. Ta fingirani dolg se je potem vrinil v bilanco. Seveda je to neresnična navedba v smislu §

89. zadr. zak., kajti računski sklep in bilanca obsegala sta dobo od 1. januarja do 17. avgusta 1902, in ni mogla v tem računu prostora najti postavka 10.000 K, ki je šele 4. septembra 1902. nastala, če je sploh s fingirano zadolžnico mogla nastati kaka aktivna postavka. Zgodilo se je še več falzifikacij, a državno pravdnitvo se je s temi najmarkantnejšimi slučajmi zadovoljilo.

Razprava je dognala popolno krivdo obtožencev, akoravno so ti lagali, da se je kar kadilo. Drug se je na drugega izgovarjal, in pomagal jim je lagati Dragotin Seliskar, čegar veselje pa ni dolgo trajalo; kajti državni pravdnik je na podlagi obravnavega materijala izjavil, da si pridruže obnovitev kazenskega postopanja proti Seliskarju, ki zaradi tega tudi ni bil zaprisežen.

Končno so bili obsojeni Klobučar na en mesec ječe, dekan Hecl na globo 300 K oziroma 30 dni z zapora, poslovodja Trobej pa na 14 dni zapora! Take komedije, nerednosti in sleparije uganjajo po konsumih, in povzodi je duša takim luparjam — katoliški politikujoči pop!

Ricmanjski župan Ivan Berdon je stal večeraj pred sodniki v Trstu, obtožen, da je opravil opravila, katera ima opravljati le duhovnik; tiče se pogrebov. Po dolgi razpravi je bil župan oproščen obtožbe.

Don Zanutta in njegove žrtve. — Don Zanutta je tisti katoliški duhovnik, ki je uganjal v Červinjanu — fridolinstvo. Ko mu je bila oblast za petami, jo je odkuril, in od takrat dalje ga ni mogoče najti nikjeri. Ne duha ne sluha ni po njem, kakor da bi se bil v zemljo udrl. Slutilo se je, da jo je popihal v Italijo, ali bržčas težko, ker so ga iskali tudi tam, menda radi sličnih pregreskov. Morda je pa kje „interniran“ v kakem samostanu, kjer kaže skozi kaka zastrto okno pri polni majolčici fige sodniji!

Njega ni, ali žrtve so tu. V četrtek je sedelo na zatožni klopi pred tukajšnjo okrožno sodnijo 21 mladeničev iz Červinjana, v starosti 17 do 26 let, obtoženih pregreskov proti naravi, storjenih s „fridolinstvo“, v katero jih je zapeljal don Zanutta. Obsojeni so bili vsak na 15 dni v ječo. Uboge žrtve! Zapeljani v nečistost morajo trpeti sramoto in v zaporu bodo morali sedeti, in to jim je provzročil človek, ki se prištevava med... namestnike božje. Ironija! Posledice fridolinstva se utegnejo poznati na celi generaciji... vse po zaslugi don Zanutte! Lepi so....

Vsiljevanje nemških uradnikov. — V naše dežele vtihotaplja v zadnjem času vedno več nemških uradnikov. Po vseh večjih uradih srečaš Nemca, ki je tu v prvi vrsti v neprilog Slovincu. To, kar se pa godi sedaj v Trstu pri finančnem ravnateljstvu, presega pač vse meje. Poročali smo, na kak škandalozen način so prisilili Slovence, vsjega računskega svetnika g. Bajca, da je moral v pokoj, edino le za to, da je naredil prostor — Nemcu. Komaj je stopil v pokoj, že je

vrne. Še moče se naša kraljica potegne zanj pri gospodu Jezusu, pa mu Nemci, navzlic njih izbornemu orožju, ne bodo mogli škodovati. Potem mu še z večjo nadejo postavim graščino.

»Kosti imate še zdrave.«

»Kajpada, krepak sem še. Toda povem ti nekaj drugega. Naj Janko, ki ima veselje do potovanja, odide z menoj. Iskušen človek sem in znal ga bom krotiti. Ko bi se pa le kaj pripetilo, ker ga roke močno erbe, tudi veš, da se znam dobro boriti, bodisi že peš ali na konju, z mečem ali s sekuro.«

»Vem, nihče bi ga ne čuval bolje nego vi.«

»Jaz pa si mislim, da ne bo priložnosti za borbo, kajti v Krakovu je bivalo dokaj tujih vitezov, dokler je bila kraljica, ki so hoteli videti njeno lepoto, seda, pa vsi rajše potujejo v Marburg, kjer jih napajajo s samo malvazijo.«

»Ej, v Krakovu imajo novo kraljico.«

Matija se namrdne ter mahne z roko.

»Videl sem jo, toda več ne rečem ničesar, razumeš?«

»Ali čez nekaj časa dodá?«

»Čez tri ali štiri tedne se vrneva.«

Tako je tudi bilo. Stari vitez je samo zahteval od Janka, naj mu priseže na viteško čast in na glavo sv. Jurija, da noče siliti nikamor dalje, in odšla sta.

V Krakov sta dospela brez vsakih nezgod, ker je povsod vladal mir in ker manjši obmejni knezi in nemški vitezi niso napadali poljske meje iz strahu pred mogočnim kraljem.

Opravivši svoje obljube, sta dospela s pomočjo Povale iz Tačeva in kneza Jamonta na kraljev dvor. Matija si je vsilil, da ga bodo na dvoru in pri drugih uradih radovedno izpraševali o križarjih, kot človeka, ki jih je dobro poznal in jih od blizu videl. Toda po

razgovoru s kancelarjem in s krakovskim mečnikom se je na svoje veliko čudo prepričal, da oni vedó o Križarjih nič manj, marveč se več nego on. Vedeli so vse, do najmanjših podrobnostij, kaj se je zgodilo v samem Marburgu in v drugih zdatnejših mestih. Vedeli so, kateri so križarski poveljniki, koliko imajo vojakov, koliko bojnih priprav in koliko časa bi potrebovali Križarji, da zberó skupaj svojo vojsko, ko bi napovedali vojno poljskemu kralju. Vedeli so celo o vsakem komturju, ali je človek vroče krvi in surov, ali resnoben in miren, in vse to so si zapisovali tako skrbno, kakor bi imela vojna napočiti že jutri.

Stari vitez je bil tega jako vesel, ker je sprevidel, da se na ta boj dokaj bolje in resnobnejše pripravljajo v Krakovu nego v Marburgu. »Gospod Jezus nam je dal enako veliko, ako še ne večjo moč,« je govoril sam sebi Matija, »tudi dokaj večjo opreznost in večjo pamet.« In tako je takrat tudi bilo. Poizvedel je takisto, odkod so bila zajeta ona poročila: donášali so jih pruski prebivalci, ljudje vseh stanov, enako Poljaki kakor Nemci. Križarji so bili vzbudili zoper sebe mržnjo, da so vsi bivalci pričakovali kakor rešitev prihod Jagiellovih čet.

Matija se spomni, kar je nekoč Zindram iz Maškovic govoril o Marburgu, ter si ponavljal v duhu:

»Ta ima glavo! To je pame!«

In ponovivši si vsako njegovo zapoved, izposodil si je tudi njegovo modrost. Ko ga je namreč mladi Janko izpraševal o Križarjih, je dejal:

»Močni so, to je resnica, toda kaj misliš? Ali morda ne pade s sedla tudi najkrepkejši vitez, ako nima v redu pasu ali stremena?«

»Pade, to je res, kakor tukaj stojim.«

»Ha, ali vidiš!« zakliče Matija z gromečim glasom.

»K temu sem te hotel prižest.«

»Čemu?«

»Ker križarski red je tak vitez.«

Čez trenutek pa dodá:

»Iz drugih ust tega ne čuješ, ne boj se!«

Ker pa mladi vitez ni mogel še dobro razumeti, za kaj gre, mu jame stavec to podrobno pojasnovati, samo to mu je pozabil povedati, da si te prispedobe ni izmislil sam, marveč da je ona izšla iz modre glave Zindrama iz Maškovic.

XIX.

V Krakovu se nista dolgo mudila in bila bi odšla še poprej, ako bi Janko Matijca ne bil uneto prosil, naj še ostane, ker on je hotel pregledati mesto in ljudi, ker se mu je zdelo vse to kaj nenavadno in čudno. Staremu vitezmu se je med tem močno mudilo domu k žetvi, radi tega prošnja ni dosti pomagala, in o Velikem Šmarnu sta bila že doma, jeden v Boddancu, a drugi v Zgorelicah pri sestri.

Od tega časa je bilo njih življenje povsem jednolično, bavili so se z gospodarskimi opravki in z navadnim delom na polju. Žetev se je v zgoreliški nižini, zlasti še v Jagjenkinem Močidolu, kaj dobro obnesla, toda v Bogdancu je vsled suhega leta bila žetev slaba in klasje je bilo težko pobrati. Sploh pa je bilo v Bodgancu le malo obdelane zemlje. Večina Bogdančevega zemljišča je bila obraščena z gozdom, in vsled dolge odsotnosti gospodarjev, ko se je nahajalo to zemljišče v najemu, je bila še ta zemlja vsled pomanjkanja dejavnih rok le slabo obdelana. Dasi je žaloval stari vitez vsako izgubo, tega ni gnal preveč k sreči, ker je videl, da bo imel deti s čim vse to v red, — samo ko bi se le imel za koga truditi, za koga delati! Toda prav ta dvom mu je zastropoval delo in življenje. Ni sicer stal s prekrizanimi rokami,

bil imenovan njegovim naslednikom Nemeč Schallgruber. Tako istinenje vestnega in marljivega uradnika je obudilo splošno ogorčenje. Še se ni poglelo to, že je prišlo drugo presenečenje. Iz Inomosta je premeščen v Trst kot višji nadzornik finančne straže Abdon Schusterschitsch, in sicer na lastno prošnjo. Tudi to je vzbudilo splošno nevoljo, kar je pač umevno, ker to je zopet drugi Nemeč, ki je usiljen v Trst. Ta Abdon Schusterschitsch je brat ljubljanskega dr. Ivana Šustersiča, generala klerikalne stranke, pa je hud Nemec. No, tudi dr. Ivan Šustersič je Slovenec, kolikor ga je sploh, brčes le za to, ker mu tako kaže! Brat je c. kr. uradnik in Nemeč. Lepi narodnjaki ti klerikalci!! Zato se vara „Piccolo“, ko piše, da je Schusterschitsch Slovenec. Za take Slovence se lepo zahvaljujemo!

Ali pa se kaj stori proti invaziji nemških uradnikov? Nič izdatnega, in sicer ne od slovenske in ne od laške strani.

Boj za vsako mrvice enakopravnosti. — C. kr. okrožna sodnija je poslala g. Andreju Gabrščeku v neki pravdni zadevi slovenski plačilni nalog, toda italijanski napisan troškovnik. Gosp. Gabršček je takoj vrnil troškovnik z zahtevo, da se mu vroči nov, v slovenskem jeziku spisan troškovnik. Na to ni bilo nikake rešitve, pač pa je sledil v 14 dneh poziv, naj plača, ker je rok za pritožbo potekel. — Proti temu odloku je sledila obsirna, jako opoprana pritožba na višje deželno sodišče v Trstu. Pritožba pa ni izpodbijala le plačilni nalog, marveč se je dotikala tudi razmer pri preiskovalnih sodnikih, zahtevaje, da se tudi tam enkrat naredi red, ki velja o drugih oddelkih, t. j. Slovcem kakor Lahom: vsakemu svoje.

Dne 23. t. m. je bila vročena g. Gabrščeku rzsodba višje deželne sodnije, ki je ugodila pritožbi v polnem obsegu, razveljavila plačilni nalog ter naložila okrožni sodniji, da mora vročiti slovenski pisan troškovnik, na kar se bo tekel 14-dnevni rok za morebitno pritožbo v stvari sami.

Želeti bi bilo, da bi si gospodje preiskovalni sodniki zapomnili to lekcijo, da ne bo nepotrebnih zdražb v deželi! Zahtevamo pona enakopravnost in nič več!

Našlo se je onega 12½ letnega dečka Mirka Herena, kateri je zginil pred 1 mesecem iz Gorice. Našli so ga v Rajci pri Požegi v Slavoniji. Od tam so brzojavili v Ljubljano sorodnikom dečkovim, kateri so veselo vest takoj sporočili starišem v Gorico, ki so sli takoj po dečka. Najbrže je hotel deček potovati v Ljubljano, na kar je zgrešil pot ter zašel v Slavonijo.

Vodovod za Gorico. — Naznanili smo že, da se je ponudila neka dunajska tvrdka goriski mestni občini, da napravi vodovod iz Mrzleka ter da se mora magistrat izreči o tem do konca t. m. Ona tvrdka se imenuje Kurz & C. ter zahteva za svoja dela kron 1.425.000. Drugi troški za porabo električne

moči itd. bi znašali K 560.000, skupaj torej K 1.985.000. Ker bi bilo pa vseh troškov gotovo še več, kakor se jih stavi že naprej v proračun, se more reči, da bi stala vsa dela za vodovod po tem načrtu nad 2.000.000 kron! Tega ne morejo sprejeti Laški listi nasvetujejo sedaj, naj se razpiše dražba, na kar se gotovo dobi več načrtov ter se poprimejo najprimernejšega.

Tudi napredek! — V Gorici smo dobili prvega izvozečka, ki vozi s parom konjin z gumijevimi kolesi.

Naš Hotel Südbahn pa je dobil z Dunaja krasen avtomobil-omnibus z električno gonilno silo. Elektromobil vzbuja povsod veliko občudovanje. Vozi tudi tako tiho in varno, da ga je veselje gledati. — Vozil bo med hotelom in kolodvorom.

Surovost mestnih redarjev je že znana, in sicer jo kažejo jako radi proti našim ljudem, ki prihajajo v Gorico po opravkih. V četrtek popoldne okoli 1. ure je sel voznik z dobro obloženim vozom čez Koren proti domu v gore. Pred palačo Attemsovo je malce z bičem popokal, kakor imajo že navado, ko se vračajo domov. To je čul mestni stražnik, precej rejen mož pa znan ihtovec, ter planil, ko je voznik zavil, kakor stekel pes na svoje žrtev, proti vozniku, zagrabil za bič ter mu na vrhu kos odtrgal. Voznik je gledal začuden in ko je otrsnil z bičem, je začel ta olikani mestni stražnik kričati nanj iz celega grla, da kaj misli ter da ga popelje na glavarstvo. Voznik je molčal. Ves nastop je bil jako surov in nespodoben za javno stražo. Redarjeva naloga je, pokazati voznika, in ako ne uboga, storiti daljše dovoljene korake, ne pa zagnati se proti njemu z jezo, kakor da bi bil storil kdo več kaj kako hudega. Priporočamo magistratu, da malce pouči onega suroveža, da se tako ne postopa z ljudmi. Voznik je naložil iz laških prodajalnic blaga za lep denar, na koncu ko se vrača domov, pa ga naskoči laški redar izza vogla kakor kaka zver. To je škandal, ali pristna slika iz Gorice!

Petrolejška je padla na tla 14-letnemu Mariju Bavčerju v Dolgi ulici v stanovanju hiše št. 2., ko je nekaj iskal. Svetilka se je razbila. Materi, ki je priskočila na pomoč, pa se je unela obleka ter se je opekla in ožgala nevarno, da so jo morali prenesti v tukajšnjo bolnišnico.

Pevsko in bralno društvo v Trnovem nad Gorico priredi veselico s plesom dne 23. avgusta t. l. Spored se objavi pravočasno.

Služba uradnika. — Opozarjamo na razpis službe (glej predzadnjo stran) jednega uradnika v Trgovsko-obrtni zadrugi. — Zdaj poslujejo ondi štirje uradniki.

Odprti lekarni. — Jutri popoldne bosta odprti v Gorici lekarni Cristofoletti-jeva in Gliubicheva.

Vina s Tempelom!

Slasten rezek okus! Vzbuja zmerno srčno delavnost in pospešuje tók.

Zahtevajte povsod rogaško vodo

„Tempel-vreleca“.

Razgled po svetu.

Izvolitev tržaškega župana potrjena? „Ed.“ je izvedela iz zanesljivega vira, da je doslo potrjenje Scip. Sandrinellija tržaškim županom.

Novo ministerstvo? — „Gazeta Narodova“ poroča z Dunaja, da namerava Körber baje ustanoviti parlamentarno ministerstvo, kateremu bi on predsedoval. Dr. Derschatta bi bil justični minister! Baje se hoče Körber tudi z nova pogajati z Mladotchi, da bi jih odvrnil od nameravane obstrukcije proti brambni predlogi in poravnavi.

Knez Adam Sapieha, član gosposke zbornice, je umrl te dni v Lvovu. Igral je važno ulogo v političnem življenju avstrijskih Poljakov, v katero je vstopil l. 1861. Udeležil se je vstaje l. 1863., bil ujet in vržen v ječo, iz katere pa je pobegnil v Pariz, odkoder se je vrnil po razglašeni amnestiji v domovino. Bil je mnogo odlikovan. Knez Sapieha je znamenit mož zlasti radi tega, ker se je nagibal bolj demokratičnim nazorom ter je gorel za enakopravnost avstrijskih narodov, kar se pač ne nahaja tako pogosto med Poljaki!

Rusija je posodila te dni kitajskemu dvoru dva milijona tčelov, katerih sicer ne dobi povrnjenih, ali dobi posebne koncesije v kitajskem Turkestanu na meji angleške Indije. To skrbi Anglijo, in te dni se je posvetovala angleška perska zbornica o vladnem predlogu, da se pošlje 12.500 vojakov v Indijo. Anglija bi strašno rada zapletla Rusijo v vojno z Japonsko.

Novije vesti. — Priprave za konklave so v polnem tiru. — Papeža hodi gledat dan na dan nesteta množica. — Papež je zapustil baje za reveže 90.000 lir. Testament prečitajo jutri.

Književnost.

Iz naših krajev. — Zofka Kveder. Lepa knjiga, ki stane K 2-50, po pošti K 2-60. Dobiva se pri L. Schwentnerju v Ljubljani. Priporočamo.

Janeza Trčine zbrani spis. — I. knjiga. Bahovi Huzarji in Iliri. Zanimivi podatki iz hrvatske zgodovine. Knjiga stane K 3, po pošti K 3-20. Dobiva se pri L. Schwentnerju v Ljubljani.

Glasba.

Novi akordi. — Izšla je tretjega letnika prva številka s tako-le vsebino: 1. Viktor Parma „Koračnica“ iz operete Amazonke za klavir; 2. Vilko Novak „Bi mirna noč“ za moški zbor z bariton-solom; 3. Jos. Grocházka „Tak' si lepa“ za en glas in klavir;

4. Srečko Albini „Arlcinade“, 1. serenata za klavir; 5. K. Hoffmeister „Nocturno“ dvospév s klavirjem; 6. dr. G. Ipavec „Kukavica“ za mešan zbor; 7. E. Adamič „Zimska kmečka pesem“ za en glas in klavir.

Trgovsko - obrtna registrirana zadruga z neomejenim jamstvom v Gorici.

Razpis službe.

Razpisuje se služba jednega uradnika, prvo leto začasno, potem stalno s posebno pogodbo. Plača po dogovoru.

Prošnje je vložiti v teku 14 dnij na načelstvo.

V Gorici, 24. julija 1903.

Načelstvo.

V najem se odda

gostilna in štacuna s primernimi prostori za časa dela bohinske železnice. Gostilna in štacuna sti na jako ugodnem kraju in se ni bati konkurence.

Natančneje se poizve pri Avgustini Gabrijelečič v Avčah pri Kanalu.

Odvetniški kandidat

išče mesta. Nastop 25. septembra t. l. Pisma pošta Tolmin „31 pr.“

GORIŠKI VELODROM

Lastnik: Josip Gorlup.

V nedeljo 26. julija 1903.

Veliki „Anin“ ples.

Začetek ob 4 pop.

Vstopnina za gospode 20 vin., dame prosto.

kajti vstajal je pred dnevom, nadzoroval polje in delo v hosti, poiskal si prostor, na katerem je hotel postaviti gradič ter jel dovažati gradivo, toda ko je na večer zarudelo solnce ter se jelo poslavljati pred zvezdami, se ga je polasčevala pogostoma taka tuga, tak nemir, kakoršnega še ni imel nikdar. »Jaz se tukaj mučim,« je govoril sam sebi, »moj mladenič pa morda leži na kakem polju preboden s sulico, in volkovi mu z zobmi zvoné, namesto zvonov.« Vsled take misli mu je sahnelo srce od velike bolesti. Pozorno je poslušal, če morda ne začuje kje topota konjskih kopit, ki mu je napovedoval vsakdanji Jagjenkin obisk. Pred njo se je kazal, kakor da se nadeja in pričakuje vse najboljše, ter si s tem okrepčeval svojo izmučeno dušo.

Ona je dohajala vsaki dan, navadno proti večeru, z lokom pri sedlu in s kopjem v roki, da se je mogla braniti v slučaju napada na poti proti domu. Seveda se ni moglo pripetiti, da bi bila našla Zbiška iznenadoma doma, ker ga Matija pred poldrugim letom ni pričakoval. Vsekako pa je gojila deva v sebi to nadejo, ker ni zahajal semkaj kakor nekdanj v navadni obleki, v preprostem kožuhi in z listjem v kodrastih lasih, marveč z lipo spletenimi lasmi in v krasni opravi iz seradskega sukna. Matija jej je prihajal naproti in prvo njeno vprašanje je bilo:

»Nū in kaj?« kakor tudi njegov odgovor:

»Sedaj še ni nič.«

Na to jo je peljal v sobo in pri ognju sta govorila o Zbišku, o Litvi, o Križarjih, o vojni, sploh vedno o jednom in istem predmetu, toda nobenemu od nju ni prišlo v glavo, naj spremeni ta razgovor, ker ga njima nikdar ni bilo dovolj.

In tako je trajalo cele mesce. Časih je tudi on odšel v Zgorelice, toda pogosteje je ona prihajala v Bogdanec. Časih pa, ko je v okolici nastal kak nemir,

ali ob času, ko so jeli medvedje bití ljudem nevarni, je spremljal Matija Jagjenko domu. Dobro oborožen se ni bal divje zverine ter bil on njej bolj nevaren nego ona njemu. Takrat sta jezdila drug poleg drugega, in pogostoma se njima je oglašal les s silnim šumom, toda ona sta pozabila na vse ter se razgovarjala le o Zbišku, kje je, kaj dela, ali je že pobil, ali pa vsaj kmalu pobije toliko Križarjev, kolikor jih je objubil pokojni Danuški in njeni materi, in če se kmalu vrne? Jagjenka je izpraševala pri tem Matijca vse to, kar ga je že stokrat vprašala, in on jej je odgovarjal tako premišljeno in resno, kakor bi jej odgovarjal prvokrat.

»Vi pravite,« ga je vprašala, »da borba na odkrite polju ni za viteza tako strašna nego jemanje trdnjav in gradov?«

»Spomni se na to, kar se je pripetilo Volku. Pred klado, katero zavalé z grajskega obzidja, te ne ubrani noben oklep; na bojnem polju pa se pravemu vitezu, samo ako ima dober oklep, ni treba bati niti deseterih.«

»Ali Zbišek? Ali ima dober oklep?«

»Ima jih več, toda najboljši je oni, katerega je odvezel Frigijcu, ker je skovan v Milanu.«

»Takega oklepa torej ne more poškodovati nobeno orožje, kaj ne?«

»Kar je naredila človeška roka, to more človeška pest tudi ugonobiti. Milanski oklep more presekatí milanski meč, ali ga prestreliti angleška pušica.«

»Angleška pušica?« vpraša Jagjenka vznemirjena.

»Ali ti morda že nisem rekel, da na svetu ni boljših strelcev nego so oni; le divji Mazurji v puščavi bi se utegnili kosati ž njimi, toda ti nimajo tako dobrega orožja. Angleška pušica prebije na sto korakov najboljši oklep. Videl sem to pod Vilnom. Nihče

izmed njih ne zgreši cilja; najdejo se celo taki, ki zadenejo jastreba v letu.«

»Oj, paganski sinovi! Kako ste se borili ž njimi?«

»Ni bilo drugega sredstva, nego takoj planiti na nje. Oni se hrabro borijo od daleč, toda v bližini se nam ne morejo postaviti po robu.«

»Vas je varovala roka božja, pa bo varovala tudi Zbiška.«

»Tudi jaz pravim pogostoma: Gospod Bog, ki si nas vstvaril in nas nastanil v Bogdancu, glej takisto, da ne poginemo. Ha, to je deo božje!«

Tako sta vselej razgovarjala, bodrila se in spodbujala svojo nadejo. Med tem so minevali dnevi, tedni in mesci. V jeseni je imel Matija prepír s starim Volkom iz Brezove. Volk se je pravdal že z opatom za mejo iz hosti, za zemljišče, katero je opat, ki je imel zemljišče v najemu, dal iztreti in znoví zasadi. On je v svojem času celo pozval oba Volka na dvoboj, ki pa se ž njim nista hotela boriti, pri sodniji pa tudi nista opravila ničesar. Sedaj se je spomnil stari Volk tega zemljišča, in Matija, kateremu ni bilo za nikako reč toliko mar na svetu nego za zemljo, tudi ni hotel niti slišati o tem, da bi mu ga odstopil. Tu bila bi gotovo takoj odšla k sodniji, ako bi se ne bila sešla v Kresnji pri župniku. Ondi ob hudem prepíru je rekel stari Volk nakrat: »Poprej, nego bodo naju ljudje sodili, zatekam se k Bogu, ki se bo naščeval nad vašim rodom radi doprinešene mi krivice.«

Stari Matija obledi na te besede in za trenutek umolkne, na to pa odvrne prepírnjivemu sosedu:

»Čujte! Jaz prepíra nisem pričel, marveč opat. Bog sam vé, kdo ima prav. Toda ako kličete nesrečo nad Zbiška, pa vzemite ono zemljišče, Zbišku pa naj dá Bog zdravje in srečo, kakor vam to zemljo iz srca rad odstopim.« (Dalje pride).

Josip Pečenko

veleposestnik

Helena Pečenko roj. Pečenko

poročena.

Gorica 25. VII. 1903. Rihemberg-Pekel.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo je sklenilo v skupni seji dne 28. nov. 1902. tako:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. Stalne vloge od 10.000 kron dalje z odpovedjo 1 leta po 5%. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila: na vknjižbe po 5½%, na varščino ali zastavo 6%, na menice 6%, s ½% uradnino. Glavni deleži koncem leta 5½%.

Stanje 31. dec. 1902. (v kronah): Članov 1853 z deleži K=129.026. — Hranilne vloge 1.479.006-70. — Posojila 1.443.030-10 — Vrednost hiš 142.643 (v resnici so vredne več). — Reservni zalog 68.050-90.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Jos. Munih

krčmar na Kornu

usoja si uljudno naznanjati, da prevzame s 1. avgustom krčmo

ŠTEFANA KOFOLA

na Tržaški cesti 21,

ki je preskrbljena tudi s hlevi za živino. — Priporoča se vže naprej slavnemu občinstvu v mestu in na deželi. — Postrežba točna, cene zmerne.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Dobiva se zastonj in franko v Schwannen-Apoteke, Frankfurt a. M.

Zahtevajte

moj ilustrovani cenik z več kakor 500 podobami od ur, zlatih, srebrnih in muzikalčnih predmetov, katerega pošilja zastonj in poštne proste

Hanns Konrad,
tvornica ur in eksportna hiša
Most št. 249. — (Česko).

Ivan Schindler Dunaj III./I.

pošilja že veliko let dobro znane stroje

vsake vrste za poljedelske in obrtne potrebe:

mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, škropilnice, poljska orodja, stiskalnice za seno, mlalilnice, vilje, trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamoreznice, stroje za rezanje repe, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke za vodnjake in gnojnice, železne cevi, vodovode itd.

od sedaj vsakomur po zopet zdatne znižanih cenah;

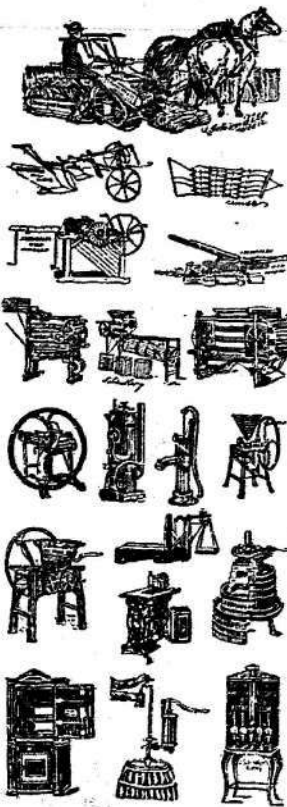
ravno tako vse priprave za kletarstvo, medene pipe, sesalke za vino, gumijevе ploče, konopljene in gumijevе cevi, stroj za točenje piva, skrinje za led, stroje za sladoleđ, priprave za izdelovanje sodavode in penetih se vin, mline za dišavo, kavo itd., stroje za delanje klobas, tehtnice za živino, tehtnice na drog, steberske tehtnice, namizne tehtnice, decimalne tehtnice, železno pohištvo, železne blagajne, sivalne stroje vseh sestavov, orodja in stroje vsake vrste za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje, pleskarje, itd. itd.

Vse pod dolgotrajnim jamstvom po najugodnijih plačilnih pogojih! Tudi na obroke.

Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno in franko. Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku.

Prekupcem in agentom posebne prednosti! Piše se naj naravnost:

Ivan Schindler, Dunaj III./I.
Erdbergstrasse 12.

Oglas!

C. kr. gospodarski urad v Biogradu prodaja za seme zimski ječmen „Mamuth“, kateri je tekočega leta obrodil 3800 kg. na jednom hektaru zemlje, in „Grosdorfer“, kateri je obrodil 3400 kg. na hektaru zemlje za ceno 16 kron za 100 kg. brez vrče. Proda tudi 2000 kg. sena in slame za goveje živino, stiskano.

C. kr. ekonomični urad v Biogradu-Dalmacija.

Christofle & Co.

c. in kr. dvorni založniki

Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.

Težko posrebrnjeno

namizno orodje in porodje vseh vrst
(žlice, vilice, noži itd.)

Pripoznani najboljši izdelki izredne trpežnosti.

Največja izbira najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje izvirnosti vtiseno gornjo varnostno znamko in ime Christofle.

Rimske toplice v Tržiču

(Moniacone)

in blatne kopelji

priporočane po najboljših zdravnikih proti bolečinam v bedrih, revmatizmu, ženskim boleznim itd. itd.

Dopolnilno zdravljenje: z električteto, tako zvano »tremolaterapia in masažo«. Posvetovalni zdravnik dr. G. pl. Camti.

Odlikovana kleparska delavnica

Artur Makutz

v Gorici, Ozka ulica št. 1.

izvršuje vsa naročila spadajoča v kleparsko stroko z največjo natančnostjo. — Izvršuje vpeljavo in popravo strelovodov.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mline v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senz), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po mernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici št. 1

v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Odlikovana krojaška delavnica

Ant. Krašič

krojaški mojster v Vrtni ulici števil. 26.

Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi. Ima bogato zalogo vsakovrstnega blaga za vse letne čase in vsak stan. Gotove obleke lastnega izdelka kakor tudi površne sukrije itd. Cene zmerne.

Ravnokar mi je dospelovo sveže raznovrstno blago za nastopno pomladno sezono.

Izdelke iz lastnega blaga jamčim!

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividend.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.
Rezervni fond: 25.000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75.000.000 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
z vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vsa pojavnila dajo:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančni hiši
Gospodskih ulicah števil. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnokoristne namene.